

Халиф Исрами

# ЈУСУФ И ЏЕМИЉА

драма

[arhivkrusevo.blogspot.com](http://arhivkrusevo.blogspot.com)

М

Основана 1947. године  
у Ваљеву

*Skenirano od strane:*  
[arhivkrusevo.blogspot.com](http://arhivkrusevo.blogspot.com)



Још те малоф ка сум биф во мене живујет Јусуф и Џемиља, њине пишанице от година ду година не ми се мењауае току још пуићи, потврдо и подлбоко имае свује место во муа душа.

Ка дете сум желаф мајка старата ка ни кажуала прикашка за Јусуф и Џемиља. Џабе мајкино кажујене да је оја само прикашка и да оја било некој пут ђимбиље кога. Посље прикашка, млогу време матере свуа сум га грљиф дека ми је нај убава на дуња.

Прикашка за Јусуфа и Џемиља ми останала во душа ка јен гољем камен све дур не сум се напрајф бећар. Јено по пладно во љиваде горњете, јене бећари пујет, љи пујет, песна ка коа га разбирам; сам себе вељим, оваја је прикашката, песна Јусуфова и Џемиљина, тога све сум разбраф, сум разбраф: Мајка старата што ми кажуала да има песна за Јусуфа и Џемиља, мајка што го натерала да га истера от кућа, да га тури горска ханема. Сум се мољиф бећарим да ми га пујет, ама не јен пут млогу пута, ама во себе вељим а је за пујене; оваја песна је за желање, за горанска ханема. Песна била млогу тешка за пујење, ама сум га научиф.

Во тиа време ја сум засакаф јена дејка па песнава ка коа ми дала погољем мерак. Тога сум почеф да попивујем по некуа, бећар сум, сум сум се засакаф имам дејка па сум га пуаф Јусуфова и Џемиљина по неколку пута, апапам гим било млогу чудно, ми се смиае. Млогу време прошло да га разберем при-

кашка што ми га кажуала мајка старата да било сај, Јусуф и Џемиља биле сај. Јусуф га туриф Џемиља мати таке сакала, да га тури, да га истера таке било ка што сакала мати, Јусуф га туриф горска ханема. От тога Јусуф ошоф от гора.

Се зборило некуј офчар го стреф во Турско, ама само тољку да му га испује песна за него, от тога никој ништо незнје за Јусуфа нити кедеје нити а је жиф.

Сега сум разбраф: жашто је пишаница Јусуфова и Џемиљина таке тешка ка јен гољем камен на срце и жашто тољку длбоко ми влезла во душа. Таква је пишаница за сви нас от кога ќе дојдеме од сајбија на оваја дуња. Мати што не запира чекајечи, отец што идује на пуст гурбет, хубафштина натуарена со идујење со свзе.

Све оја је млогу тешко, тешко ка бreme. И чвера и денеска и утре знјем, запреп свирлација враћа глава дур свире песна Јусуфова и Џемиљина; га враћа ка ке брдо па ђимбиље ке да је, а на небо се преплетујет женске и мушке сенке за свачија душа. Још нешто знјем — нарот кој испуаф вакве песне за себе учинаф да неумре. Таке је разберите.

Аутор

РАПЧА, септембар '94.



## ЉИКОЈ ВО ДРАМА:

ЈУСУФ:	Обљечен ка шо се обљичаје мужи сега.
ЦЕМИЉА:	Обљечена во рухо млајнестечко.
ОФЧАР:	Обљечен во рухо горанско.
МАТИ ЈУСУФОВА:	Обљечена во рухо памучно, Све во терљик.
РАЗИЈА:	Обљечена ка дејка.
РЕЦЕП:	Обљечен во рухо ка шо се носи во Турско.
ИНСАН:	Како кој биф таке се обљекоф.
ТУПАНЦИЈЕ И СВИРЛАЦИЈЕ:	Обљечене ка шо идујет на свадба.

Arhiv Kruševo.blogspot.com

## Први чин

(На химбиље кује пасишта, сурија офце пасе а офчар со три кучиња окулу њего ге чува.)

**ОФЧАР:**  
(пује кољку има глас) „Јусуф се готви на пазар,  
Цемиља већи удара  
Она ќе иде на гости,  
ке Цаиповци дајдовци  
во тија село Шиштејец.  
Тамо ќе косма бојојса,  
тамо ќе руке нашари”.

**(ЗБОРИ САМ СЕБЕ):** Ево га доиња, душа от даљеко му се упазује. Доиња да ме прашује. Чуф песна наша. Уши му се насипаље со лафој миље. Све знјем шо ќе ме праша, све знјем шо ќе рече. Прво ќе ми рече колаћере, после ќе ме праша от кедe сум, а сум запреф, кога сум дошоф овде, от кује село сум, а ми је тешко во тућ мемелећет? Све знје а јопе ќе прашује. Ѓе ахка он да не го ахам ја. Песна



разија ће му биде, окулу ња ће се  
врти: кој га напишаф, шо га напишаф,  
за кога је пишана, заш је пишана? Ће  
се прајм да не го чујем. Ће му га пујем  
песна његова во срце да му влезе, ка  
змија да го укса. Јопе, све ће му кажем  
а ништо не му кажујем. Нека седи не  
отдушен, срце ка топкиче нека му се  
стегне. Јопе, жаљ ми је. Наш чујек је и  
он је во тућ мемљећет ама неће да се  
каже. Ево го доиђа, удара душа  
нашенска, душица мила. Ке да си да си  
ће га упациш, таква је она целого те  
зима. Ево го доиђа. Бајеги остареф. Е  
море Јусуф, какоф дељиканљија си  
биф. Ка си га туриф Џемиља дете сум  
биф. Ка ти илизала Џемка от кућа цело  
село желало и ја сум желаф. Цело село  
за тебе зборило никој от уста не те  
пуштаф. Стари љуђи вељиха: „По  
Џемиља пиљића желат тољку шо га  
жаљит”. Ја сум пуљиф очи да виђим  
свзе пиљечке. Сум ставаф уши на трава  
да га чујем ка жела по Џемка пристала.  
Рекље: „Трава збифка Џемиља ке ће  
газне”. Сви се прашуаље: А се остава  
таква жена? Мужи глава вртиље ка ће  
ге текне каква је Џемиља. Жена свуа не  
гим се пољавала. Бећари гљеданице  
оставале заш не гим се пристаље ка  
Џемиља. Бабо Садик го пцуаф: Куче си  
Јусуф, куче материно! „Бега љи мушот  
свуа кућа”? — го квнала нана. Рецеп  
хулаф пцуаф и пуаф по сокак:

„Да љи сте чуље, разбраље  
ни га остајље Џемиља”!

Мије деца, сме го тепаље со стапој да  
не пује такве лафој.

Ево го доиђа: ага-фукара!  
Зенгиљ-просјак! Доиђа душа свуа да  
тражи.

Кречој му се тешке, нашенске. Е, муке  
наше, муке горанске, муке наше со  
плајне притиснате, на камен  
извљикнате!

Ево га доиђа да желаме зајено. Ако.  
Ка се жела срце не пуца, ељи по мало  
се кине. Даљеко сме от тамо, све ни  
останало тамо на стап обесено. Овде  
је само мрша пуста, коске тврде,  
муштина смрдљива. Овде и тамо се  
чукнаље и се буцкаје ка волој љуте.  
Пена ће ни илиза на уста, стапој ће  
пуцаје по нас, небо ће ни се чуди,  
трава ће ни се смије. Кује сме мије,  
од кеде сме мије, кој је он кој сум ја?  
Му чујем кречој. Борч му се  
натезиф на душа, руке му се тресет,  
очи даљеко му гљедат. Навожења  
сум трнаф да тражим старца сум  
нашоф. Кому трнафе вакоф. Да је тамо  
би сум го караф, за гуша би сум го  
фатиф. Овде сме два камна фрљене  
на мемљећет тућ, на јасљик  
горчљиф. И да караш и да викаш  
само глас свој ће чујеш.



**ЈУСУФ:**  
(сенује дупри него) Колађере нашенец.

**ОФЧАР:**  
(шепоти бош не го чује) Денеска је утре, утре је чвера, чвера је денеска. Мије сме тује да ни пројдет муке преко глава. Кољку да се фрљаш, море да прељеташ, плајне да прерипаш, јопе ће панеш на мемљећет свој, бес нишан да те закопет, со вода студена да те настрчат, стапче дбово во очи ће ти боцнет!

**ЈУСУФ:** Реко, колађере! Не љи ме чујеш?

**ОФЧАР:**  
(шепоти) Те чујем Јусуф. Те виђим Јусуф! Све ти виђим. Одгољен си ду дип. Инсан пот нокћи вљиза, каљафштина надвор вађа, другому да га каже. Инсан Јусуф по муке свује трчи, туђе надвор вађа. Твује се најцрне, твује најчујене, твује се во песна вљезене. Сви да га пујет, сви да се радујет, ти да желаш. И тија шо те знјет и тија сега шо се родиље и тија шо ће се родит по тебе пљукаје. Да га прашаш заш, кому требе право да кажује, кој брота ти шо желаш, ти по вода шо трчаш да ти не шепне лафој миље, по сенка шо љеташ да не ти заљичи на јапија мила. Све ти видим Јусуф, све ти чујем. Со године туар твој носим по душа твуа ка бош је муа трчим. Сега све ће ти кажем, а ништо не ти кажујем. Све знјеш а ништо не знјеш. От љуђи си се криф а љуђи песна ти извадиље. Песна Јусуф!

Песна најубава! Со године да се пује никога да не батиса. Гледај га Јусуф! Слушај песна свуа! Слушај га денеска ка не си га слушаф чвера. Желај утре ка не си пуаф денеска! Јусуф песна свуа! Гледај век свој на оглиало туђо.

(перде)



## Други чин

*(Кућа Јусуфова. Цемиља готви јадење а свекрва, мати Јусуфова, ги седи више глава и ги буфка лафој.)*

- МАТИ ЈУСУФОВА:** Не јен пут му сум рекла да не те зима тебе ама денеска кој слуша матере! Неси ти за оваја кућа!
- ЦЕМИЉА:** Заш таке збориш, нане? Остајме јен дењ рахат да уготовим јадење. Да сум ћорава и саката па ваке не би било.
- МАТИ ЈУСУФОВА:** За мене си ћорава и саката ка не ми си мила. Очи те гледаје а не те виђит, кућа ми грубиш ка си во ња. Работаш ама и тија шо је изработано неје изработано!
- ЦЕМИЉА:** Не збори таке нане, ће те чује Јусуф.
- МАТИ ЈУСУФОВА:** Да чује та ка си рекла! Срце не ми је на место от ка стпина нога твуа, фукаречка во кућа муа. Фукаралак во кућа зенгиљска си донесла. Сви вељит пристала си! Очи не гимвиђит хубаво! Погрубате нема! Друга пристафштина је за Јусуфа мујего!

- ЦЕМИЉА:** Каква сум таква, за Јусуфа сум хубава. Не не одвоај ваке младе. Тешка је кљетва млајнестина.
- МАТИ ЈУСУФОВА:** Још потешка је кљетва материна! Во катран да вријем, ако само ти да идеш от оваја кућа! Кучка да бидем ако не те истерам!
- ЦЕМИЉА:** Немој таке, мајчице мила. И ти сна а си била. Вода от ноге ће ти пијем. Остајме со Јусуфа мујего да бидем. Карај ме, тепај ме, квни ме, со сакаш работај ме само ме остај со Јусуфа да бидем.
- МАТИ ЈУСУФОВА:** Трни ми се от глава! Кућа ми си огрубела! Ке шо ће газне нога твуа каф остава! Врате и пенцери пајачина ни фатиље, не ни вљиза Снце во кућа! Љеп шо месиш горчи, кучића не го јадет а мене го ставаш на софра! Постеља шо ми постиљаш смрди ка легало кучечко! Руке ти гребет ноге ка ми мијеш! Пиље во двор не ни влезло от ка се чује зборење твује!

*(Во соба влезов Јусуф. Цемиља бега во соба свуа)*

- МАТИ ЈУСУФОВА:** Хубаво дојде, синко. Да беше си дошоф мало понапре да чујеш снаха муа, кучка шо ми се назбори! Да виђиш мати твуа шо трпи от Цемка твуа, пристала!



ЈУСУФ: Кеде је Џемка? Заш не је овде јадење да готви? Шо ти зборила, шо има тебе да ти збори?

МАТИ ЈУСУФОВА: Шо прашујеш мене кеде је! Љај ти га во соба свуа ке ти седи ти ка неси дома. Иди вићи га лице ка ти шари, веци ка ти чатмојсује!

ЈУСУФ: Заш ду сега не ми си кажала да је таке? Ја све га виђујем ка работа.

МАТИ ЈУСУФОВА: Да ти кажем? Па шо ка ће ти кажем! Мене уста влакна ми се насипа зборејећи па јопе ништо. Још бећар дур си биф ти сум зборила, ти сум мољила да не га зимаш ња! А ти, Џемка муа пристала, Џемка муа хубава! Ево ти га Џемка! Току мене шо пије крф!

*(Јусуф вљезоф ке Џемка во соба)*

ЈУСУФ: Шо си зборила матери таке шо ми се назбори? Заш си се фукнала во соба на дењ пладно? Сљези долу каве да ни напрајиш! Ваке љи работаш ја ка сум надвор!

ЏЕМИЉА:  
(желајчи) Саба во постела не ме нашла, повноћ дремка не ми видеф. От прв дењ млајнеста ка желам. Свекрва још прет мена не се насмијала, јен лаф хубаф не ми преговорнала. Ни тебе Јусуф, ни мене во очи не не пољала. Ће не одвова, Јусуф! Ће не одвова за паре

пусте, за зенгилак ваш! Заш ме зе нашија? Заш ме зе ка си знф от каква кућа сум?

ЈУСУФ: Она вељи ти со ња се караш. Сљези долу да преговорнеме ка љуђи. Со желење ништо не биђује.

ЏЕМИЉА: Ако, Јусуф! Ако, муже. Мати твуа је и мати муа. Све ће трпим само со тебе да бидем.

*(Јусуф и Џемала сљезаје преко слубице. Во олаја ке шо седит, мати збори со Разија — сестра Јусуфова)*

РАЗИЈА: Пољај га нане, не љи се пристаје ка голупчића ценетске? Во девет села да ге тражиље вакве не би ге нашље.

МАТИ ЈУСУФОВА: Голуп и врана црна!

ЈУСУФ: Мати, шо ти је денеска?

МАТИ ЈУСУФОВА: Ништо, синко. Мати остарела и не знје шо збори. Чујек со године и се исхулавује. Још хулава не ми сте напрајље. Ако синко, за тија је мати пуста от Сајбија дадена.

ЈУСУФ: Кој ти рекоф да си хулава? От сабаеље јене лафој буфкаш, никого во очи не пољаваш. Кажи шо сакаш?

МАТИ ЈУСУФОВА: Шес месеца пројдоха от ка си га зеф, шес месеца хулава сум ељи ће исхулавим!



**ЈУСУФ:** Шо ти чини тољку шо си га загарезила? Работа кољку може, те слуша. Цело село вељи блазе ти шо имаш снаха таква а ти лоша и бити!

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ћораво си дете! Ћораво ељ мађојсано? Мати от ња ће ти умре а ти работна, пристала, хубава!

**ЈУСУФ:** Цемиљо, иди ми донеси сетре! Надвор по хубаво беше.

*(Цемиља идује за во соба)*

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ти сум рекла дете, заљ јен пут: неје она за тебе! От ка ни вљезла во кућа на фукарлак све ми удара душа. Још по гољем фукарлак ће не најде!

**РАЗИЈА:** Нане, мори, Јусуфу му је хубава. И фукарлак је некога блак.

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ти да затвориш уста. И ти со јеного циганина дрпавого гаљоба ми збориш. Да ви је отец жиф да ве виђи! цеф век фукара се мучиф да ви остаје нешто, да не бидете фукаре а вије ка кучића сљепо со зор фукарлак го тражите! Шо знјете вије шо је фукарлак! Јадење хубаво сте јаље, сол не сте машнаље, све во постелја мека сте спаље!

**ЈУСУФ:** За мене је хубава. Немој мати, не збори таке. Још на гости не била, от кућа не иљезла. Попладно га онеси на гости па мије ће зборнеме.

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Нема шо да се збори! Ељи она ељи ја! Обехнице во кућава нема да останет а ти виђи кој ти помиф! Дете, жена друга па ће најдеш ама матере друга неможеш да најдеш!

**ЦЕМИЉА:**  
*(слпајећи преко слубице)* Ће не одвова Јусуф!

**ЈУСУФ:** Мати има место свује, жена има свује. ти си ми мила ка мати она ми је мила ка жена! Ти вељим, онеси га на гости па посље ће виђиме.

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ке да га онесем? Шо ће ми стајт на софра? Љеп ржан, урда гим је најблаго јадење!

**ЦЕМИЉА:**  
*(трчајећи да го стигне Јусуфа)*

Јусуф, та сетрево!?

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Трчи по нејего, иди во кафе међу мужи! Још тија не ти се зборило. Мало те збориле ка си била дејка. Бећари заради тебе прет кућа ви спаље, по тебе трчаље ка кучића по кучка!

**ЦЕМИЉА:** Шо сум учинила тољку шо ме гарезш?

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Уготи се, не збори млогу. Попладне ће те носим на гости. Натамо ће желам навамо ће пујем. Нога тваа отекра во кућа муа не газна!

*(Цемиља сама, во соба свуа се готви за на гости и жела)*

**ЦЕМИЉА:** Цемиљо, пуста Цемиљо! Цефриња болајећи да те утепаје! И оставање ће



ти пројде преко глава. Си се омужила да будеш турена. За ништо друго, от шес месеца млајнеста да те истераје. Оре очи, да се вађате да ве извадим. Оре лице да се ореш да те изорем. Заш Сајбијенце ми даде свзе во њи да се давим? Ка да ражелам матере, бовна је стара во постелја? Ка да кажем оцу от страма? Ка ће ми излезет браћа во љући? Заш ме извађи, мати Јусуфова? Заш свадба ми напрај? Па још на коња белого ме дигнаље, терљик кликотен ми обљекље! По хубаво во земња црна да ме стајље!

**РАЗИЈА:**  
(све га чула Цемиља)

Не збори таке, снахо. Не си још турена!

**ЦЕМИЉА:**

Ходи, искини ми комари, изгреби ми лице, искрши ми руке и ноге! Ходи, сестрице, ако логава и ћорава само да останем во кућа Јусуфова!

**РАЗИЈА:**

Уготви се, на госте ће идеш. Неје хулаф Јусуф вакво нешто да тури!

**ЦЕМИЉА:**

Мати ви је, Разијо! Мати му је Јусуфу! Ђе збифка а ће га слуша. Разијо, собери ми руо, фрљиге во река. Фрљиге Раско, друга да не го обљече. Коске сум истурала дур сум го ткала. Очи от глава ми илезле дур сум го редила. На ти дукати студене. Закопи ге во плајна, фрљи ге от карпа, само друга да не ге стај на глава. Свако асприче со мерак је боцнато. Срце дур работало Јусуфа прет очи имало! Разијо, сестро!

**РАЗИЈА:**

Све свекрве се такве. Ђе збори па ће забојра. Не се кини тољку, све ће биде хубаво.

**ЦЕМИЉА:**

Заш ми сте зеље?

**РАЗИЈА:**

Не желај, не си турена ка ти вељим!

**ЦЕМИЉА:**

Турена сум. Сосве сум слъчена во срет село. Пољај нис пенџер, љући се собраље да ме гљедаје. Све ми зеље, све! И душа ми зеље катиљи!

**РАЗИЈА:**  
(вика)

Ти вељим, неси море турена пукни да пукнеш!

**ЦЕМИЉА:**

Пет године сме се сакалае. Сум пуала и акшам сум чекала да дојде да го виђим. Прет врата ми спаф спијење да ми слуша.

**РАЗИЈА:**

Још те сака ка ти вељим! Не желај веће, све свзе ге потураме!

**ЦЕМИЉА:**

Друга во постелја муа ће спије. Друга Јусуфа мујего ће милује!

**РАЗИЈА:**

Ако има Сајбија, нема да ве одвој!

**ЦЕМИЉА:**

Даљеко је Разијо, даљеко от срце материно, још по даљеко от желање млајнестино.

*(Мати Јусуфова сенала на кревет и пује. Јусуф вљиза во одаја)*

**ЈУСУФ:**

Заш мати цело село си насипала да сум га остајф Цемиља?



**МАТИ ЈУСУФОВА:** Пуј, дете! Шућур кућа ми се опаћила.  
Пуј, дете! Шућур душа фукаречка от  
одаје ни иљезла! Пуј, сине! Мати ће ти  
најде попристала и похубава!

**ЈУСУФ:** Да пујем, мајко? Ако је желење пујење,  
пујем! Сум га сакаф а не сум га сакаф,  
ми била жена а желење не ги сум  
разбираф. Хулаф сум, мајко!

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ке ти се очи, дете? Ја ти давам Снце а  
ти сакаш каф!? Помешти се от место!  
Орљи акал ти искљукаље, кучића  
мозук ти изеље!

**ЈУСУФ:** Каф мајко, каф је миф душа ка грије!  
Заљ друга во посеља Џемкина да  
легне? Заљ друга во терљик Џемкин да  
гљедам? Зар руо Џемкино друга да  
носи? Каф сакам, от каф сум напрајен,  
каф ће се напрајм!

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ће ти најдем дејка со дукати во комари,  
со алтани во очи!

**ЈУСУФ:** Све сум имаф. От косма Џемкина  
дукати се страмиље жфтило да кажет,  
от очи Џемкине алтани хрђа фаћаље.  
Уста Џемкина от мет је поблага, на  
грђи Џемкине бисери замаљуаље. Све  
сум имаф а немам ништо. Врати ми  
Џемиља све ће имам!

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Утре ће те носим хоца да те дуне. Кој  
ти напрај тољку мађије? Кој те  
мађојса, кој те веђоса?

**ЈУСУФ:** Несе мађије, мајко! Пристафштина  
Џемкина прет очи ми седи, на срце ми

се натежила! Зар тољку сина не  
разбираш, зар тољку не виђиш?

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Иди надвор мало да ти размине. Иди  
фаљи са другарим, тугаљај се сељету!  
Ће имаш дејка агаларска, дејка нај  
хубава!

**ЈУСУФ:**  
(вика кољки има глас) Си истерала Џемиља си загинала  
Јусуфа! Бес Џемка во Гора веће не  
седим, текра Горанка не зимам. Кућа  
празна за глас детечки ће ти жела. Све  
што имаш све ће дадеш да ме најдеш,  
и фукара ће бидеш само да ме имаш!  
Биди рада! Пуј! Играј! Викај сви да те  
чујет! Викај! Еј, море, људи сељани,  
Јусуф га тури Џемиља!

(перде)



Архив Крушево

## Трећи чин

(Исто пасиште и на њего Офчар и Јусуф. Офце пасет а кучића дремаје)

ОФЧАР:  
(пује)

„Подигни Цемко, дуак кагоре,  
још јен пут да се мије пољаме”.

ЈУСУФ:

Колађере нашенец! А запираш?

ОФЧАР:

(не престанује да пује)

„Бегај от тује море Јусуфе,  
от тебе имам аваље”.

ЈУСУФ:

А запираш, а ти је тешко?

ОФЧАР:

Ка ми си прашаф па по колајно ће ми биде. От тешко има по тешко, от црно има по црно!

ЈУСУФ:

Не збори таке. Миф ми си не те прашујем от стра. От кује село си?

ОФЧАР:

От село от Сајбија Заборајено!

ЈУСУФ:

Демек от ...

ОФЧАР:

Да не ти капне некује име от уста,  
чудна ће биде!

ЈУСУФ:

Ајде, де. Не ми капиња. Заш тољку се  
љутиш?

ОФЧАР:

Апап, а си јаф некога Снце?

ЈУСУФ:

Ка се прашује свој чујек таке?

ОФЧАР:

А трава?

ЈУСУФ:

Трава је за стока а не за љуђи.

ОФЧАР:

И за љуђи ка немаје друга работа. А  
камен, а си јаф камен?

ЈУСУФ:

Ти нешто сакаш да ми кажеш? Кажи ка  
муш право на срце а не ка жена от  
наокулу!

ОФЧАР:

(пује)

„Ка ме остај, мила мати,  
тољку мало во”.

ЈУСУФ:

Првата по хубава ти беше.

ОФЧАР:

(пује)

„Седи со здравље планино,  
здравље да ми имаш”.

ЈУСУФ:

ОФЧАР:

Не оваја. Прво шо пујеше, ња допуј.  
Акал ти је даден свуа работа да гљедаш  
а не да мериш пајачина на месечина.

ЈУСУФ:

И тија је работа.

ОФЧАР:

Работај га на друго место овде Месец  
има зби.

ЈУСУФ:

Да не си пуаф нашенски не би сум  
дошоф овде ке тебе.



ОФЧАР: Да неси нашенец кучића би ти сум наштекаф.

ЈУСУФ: От ке си знф да сум нашенец?

ОФЧАР: Удараш душа, пасиште ми засмрдело, офце не ми пасет, кучића ми дремет.

ЈУСУФ: Каква душа ударам, ја не га упазујем?

ОФЧАР: Наћуљи уши и ће га упазииш.

ЈУСУФ: Ти неси гаљиба доцеф. Ка се чује душа?

ОФЧАР: И хулавштина има брата па ништо.

ЈУСУФ: Ја ти реко неси доцеф. Кој ги је брат хулавштини?

ОФЧАР: Акал! Акал, апап!

ЈУСУФ: Не ми кажа каква душа ти сум удараф?

ОФЧАР: Душа фукаречка. Још от зат рит не си се поћуљиф а душа ти се упазуала.

ЈУСУФ: Не сум фукара. Ага сум, имам паре да те купим сосве офце.

ОФЧАР: Ка би се купуаф зенгиљак со паре сви би сме го имаље.

ЈУСУФ: А со шого се купује зенгилак?

ОФЧАР: Со свзе, апап! Свзе све купујет!

ЈУСУФ: Имам и свзе, и от ке њи несум фукара.

ОФЧАР: Немаш!

ЈУСУФ: Имам.

ОФЧАР: Немаш!

ЈУСУФ: Хубаво де, немам. Ја ништо немам.

ОФЧАР: Немаш, апап. Се ге исхарциф ка си се родиф.

ЈУСУФ: Сви желаје ка ће се родит.

ОФЧАР: Мије мало пујићи.

ЈУСУФ: Мије све лошото. Тебе гаљиба све црна шамија прет очи ти седи?

ОФЧАР: Тија неје муа работа. Во ћитапи от Сајбија пишане ја не вљизам.

ЈУСУФ: Не ми кажа заш мије пујићи желае?

ОФЧАР: Јено, желаш шо си се родиф, друго ка ће виђиш ке си се родиф. Нељи је за желање?

ЈУСУФ: И ке нас има хубавштина. Речи не.

ОФЧАР: Нашенец, да те прашам нешто ама немој да се љутиш.

ЈУСУФ: Прашај.

ОФЧАР: А си за сај нашенец?

ЈУСУФ: Лафојви ти имаје зби.

ОФЧАР: Се љутиш?

ЈУСУФ: Ка се прашује таке.

ОФЧАР: Се љутиш, апап. Во очи ти се виђи огињ.

ЈУСУФ: И ти би си се љутиф таке ка би ти сум збориф за Гора.

ОФЧАР: А га зњеш прикашка Горина?

ЈУСУФ: Сум чуф јена ама не знјем а је таја ти што знјеш.



ОФЧАР: Јена је прикашка Горина ка шо је јена Гора!

ЈУСУФ: Ка је таке кажи ми га какоа сум га забојраф мало.

ОФЧАР: И ја сум га по забојраф. От ка сум избегаф от тамо много вакат прошоф.

ЈУСУФ: Демек и ти си избегаф.

ОФЧАР: Шућур имало и бегање. Да неје оно...

ЈУСУФ: От кого си бегаф? Заш да бегаш?

ОФЧАР: Сајбија ка сздисуаф Гора, ги даф све најхубаво. Љући хубаве, плајне ...

ЈУСУФ: Неје таке!

ОФЧАР: Ме пратиф отец во плајна да донесем дома труп. Снце гријало љи гријало, бош нема по хубава работа. Хубаво, пресече јено дрво дебело, да биде труп, го врза и вљечи љи вљечи. потиште слан ми вљизаф во уста, очи ми затвораф...

ЈУСУФ: И ја таке сум носиф.

ОФЧАР: Ђе пољам труп па ќе пољам Снце. Оно никако да запре. Јен тар ми се учина: Сајбија ми се смије. Сакаше да се карам со Сајбија, со Снце, со труп ама ...

ЈУСУФ: Си се уплашиф?

ОФЧАР: Мрша беше се отпуштила, от кедет кувет да се даде душа а не со Сајбија да се караш ...

ЈУСУФ: Си се уплашиф, кажи право!?

ОФЧАР: Јопе, гљедам ја Снце, ме гљеда оно мене. Очи ми беха пуне со свзе а акал ми го разбудиха лафој: „АКАЛ ТИ ЈЕ ДАДЕН ЧУЈЕК ДА БИДЕШ! ТИ ГО НОСИШ ВО ГЛАВА ГЛАВА ДА ИМАШ! ЧУКНИ ГА МАЛО, ПУСТИЊА! И ДРУГЕ СЕЛА ИМАЈЕ, И ДРУГЕ ПАСИШТА СЕ НАХОЃАЈЕ!”

ЈУСУФ: И тога си избегаф?

ОФЧАР: (пу)о „Замале, Јусуф, премаље на Шиштејечке гробишта”.

ЈУСУФ: Не збориш право. Оваја работа неје от труп. И погољеме трупој се носиле па не се бегало. Да не ти стајф некој пушка во нос, ељи нош пот грло?

ОФЧАР: Гаљиба трава лошата си јаф место поручек?

ЈУСУФ: Нашенци сме, се разбираме. Сви сме имаље по јена мука шо сме дошље овде.

ОФЧАР: Ти ћимбиле а си нашенец?

ЈУСУФ: Кого си остајф дома? А си имаф матере и оца? А си биф женет, а си имаф деца?

ОФЧАР: А си дошоф да чујеш желање ељи пујење?

ЈУСУФ: Желање је мушко пујење!

ОФЧАР: Шућур и ти нешто умно кажа денеска.

ЈУСУФ: Трни га хубавата па да идем.



ОФЧАР: Утре, ка ќе ми починет офце, ге испотиме со лафој хулаве.

ЈУСУФ: Офце да ти починет?

ОФЧАР: Тешке се желанице мушке а офце имаје душа и срце да разберет. Овде, апап, и офце сакат да се рахат.

ЈУСУФ: Хубаво де, утре а ќе те најдем овде?

ОФЧАР: Опуљи очи да загљедаш душа фукаречка.

ЈУСУФ: За трупот ме измами, не си избегаф от него.

ОФЧАР: И ти мене а ја не те прашујем, гљедам работа свуа, халујем хал свој. Иди сега да не ти се помешти кућа от место.

ЈУСУФ: Ако је таке, седи со здравје, ја отиде.

ОФЧАР: Не сум плајна па да седим на јено место!

ЈУСУФ: Ка не зборна јен лаф пристаф?

ОФЧАР: Иди со здравје, ка тражиш беља!

(перде)

Arhiv Kruševo

## Четврти чин

(Све исто: ОФЧАР, ЈУСУФ, ОФЦЕ, КУЧИЃА Само дењ је утрешњи)

ОФЧАР:  
(пује)

„Турај кожуф, ацо Имер,  
от рамена”.

(сам себе збори)

Тури све от себе, нема фајда! Овде душа бољи за Тамо, Тамо се вићује во сон Вамо! И Вамо и Тамо си печурка! И не само печурка; Њива си бес дош, плајна бес снек, млајнеста бес рожда, мати бес деца, муш во кућа женина, домазећ во кућа свуа!  
Фрљај се, рипај, летај! Бегај кољку сакаш! Нема фајда, нема! Пишаница све по тебе трча! Пишаница само нам пишана! Ка ти се траје тупани во глава ти узиваје. Ка ти се пује језик трајење ти врзује!



Ноћа, ка ће ти дојде дремка, ако дојде;  
успи се аке си муш! Дечица со ручице  
срце ти вађаје, жена со пртље дбово  
очи ти боцка! Мати, мати твуа, водица  
во нос ти тура, отец от пот језик паре  
ти вађа!  
И ка ће се успијеш: мељаићиња от  
Труп кућа другому прајт! Трчаш по  
жена свуа а она напромењета,  
насмјана, какоа неје твуа? И неје твуа!  
Сај и Мама се бркају во тебе... Дур не те  
разбуди саба..

ЈУСУФ: А сваку саба неје умна!  
ОФЧАР: Ме најде?  
ЈУСУФ: Денеска неси ка чвера.  
ОФЧАР: Денеска и чвера се трчаје и само јен  
пут се стигињаје. За чујека је по хубаво  
никога да не се стигнет!

ЈУСУФ: Баш никога?  
ОФЧАР: Натамо свирланције га тегнет!  
ЈУСУФ: От ња љи си га чуф хубавата?  
ОФЧАР: Куа?  
ЈУСУФ: Хубавата.  
ОФЧАР: (пује) „Седи со здравје планино,  
здравје да ми имаш”.

ЈУСУФ: Таја и ја га пујем.  
ОФЧАР: Ка си рат ељи ка желаш?  
ЈУСУФ: Ка сум рат.

ОФЧАР: Сега а си рат?  
ЈУСУФ: Мало. А ти?  
ОФЧАР: Лош по мало от мало!  
ЈУСУФ: Кој ти га кажаф хубавата?  
ОФЧАР: Село.  
ЈУСУФ: От Сајбија..  
ОФЧАР: Заборајено!  
ЈУСУФ: Заш викаш тољку?  
ОФЧАР: Такво ми је смијење.  
ЈУСУФ: Испуј га хубавата.  
ОФЧАР: Утре.  
ЈУСУФ: Кољку утриња ће бидет?  
ОФЧАР: Денеска и утре се трчаје и ...  
ЈУСУФ: По хубаво је за чујека никога да не се  
стигнет!

ОФЧАР: Некој ти кажаф.  
ЈУСУФ: Ти чвера!  
ОФЧАР: Заш викаш?  
ЈУСУФ: Такво ми је желење.  
ОФЧАР: Шућур от Сајбија ка знјеш да желаш.  
ЈУСУФ: На Дуњава сви желејае и се смијет.  
ОФЧАР: А је таке?  
ЈУСУФ: Таке вељит.  
ОФЧАР: И млајнесте се смијет?  
ЈУСУФ: Млајнесете пујићи.



ОФЧАР: Бељки твуа, муа не.  
ЈУСУФ: Е море, апап, да си га видеф пристафштина не би си збориф таке. Да си га чуф смијење уста све зашијена би ти била.  
ОФЧАР: Хулаф си!  
ЈУСУФ: А ти?  
ОФЧАР: Хулафштина има ...  
ЈУСУФ: Брата!  
ОФЧАР: Шо да ги чиниме ка ги је таке пишано?  
ЈУСУФ: А акал?  
ОФЧАР: Е, акал има два брата.  
ЈУСУФ: Демек, чифт му се?  
ОФЧАР: Чифт!  
ЈУСУФ: Кажи ге кује му се?  
ОФЧАР: Мерак и фукаралак!  
ЈУСУФ: Ама му га најде.  
ОФЧАР: Заљ ја му сум ге нашоф, му ге нашље љуђи!  
ЈУСУФ: Ељи Тоја Горе таке пишаф?  
ОФЧАР: И он!  
ЈУСУФ: Јусуф премаљеф, вељиш, от мерак и фукаралак?  
ОФЧАР: От акал!  
ЈУСУФ: Се смијеш?  
ОФЧАР: Желам!

ЈУСУФ: Кој ће те разбере тебе?  
ОФЧАР: Тенешар! Он сви не сљича гоље.  
ЈУСУФ: И денеска не ми га испувујеш?  
ОФЧАР: Коска ти во грло!  
ЈУСУФ: Заш се љутиш?  
ОФЧАР: Се смијем.  
ЈУСУФ: А утре?  
РЕЦЕП:  
(трча како  
џи и виси от даљско)  
ОФЧАР: Муштолок? Јусуф-аго! Жена ти  
родила мушко. Син, аго!  
ЈУСУФ: Демек, утре не доиђаш?  
ОФЧАР: Шућур ка је мушко.  
ЈУСУФ: Утре не доиђаш?  
РЕЦЕП: Ђе дојдем, гљедај да не ти избега  
душа!  
ОФЧАР: Аго, кућа ти је пуна со џемајет а ти со  
офчара хулавога, хулаве лафој збориш!  
ЈУСУФ: Хулафштина има брата!  
ОФЧАР: Уготви се за радос. Жалос и радос во  
јен дењ се сздисане. Ка се затвораје  
очи, Мамидуње не хулави.  
ЈУСУФ: А ће пујеш утре?  
ОФЧАР: Бељки. Денеска и утре се даљко.  
ЈУСУФ: Заш све црне лафој во уста носиш?  
ОФЧАР: Остај ме рахат па ће виђиш!  
ЈУСУФ: Остај офце, хајде ке мене дома да јадеш  
и да пијеш шо сакаш.



ОФЧАР: Не ти бидује таја работа. Два мужа на јено место не бива да желаје. Иди да не ти избега радос. Де те желање да не ти забојра, да не ти жела цемајет место њего.

ЈУСУФ: Цемајет се бере и на лошо и на хубаво.

ОФЧАР: На хубаво пујићи трча, да се најаде и да се напије.

РЕЦЕП: Хајде, аго! Офчар хулаф ти зеф акал!

ОФЧАР: Собран цемајет — истуран рахатлак!

ЈУСУФ: И офце собране седит.

ОФЧАР: Да бијет рахат и никому да не досађаје!

ЈУСУФ: Седи со здравје!

ОФЧАР: Не сум плајна све здраф да седим. Иди да не ражелаш матере!

ЈУСУФ: Не ми је овде.

ОФЧАР: Си га забојраф Тамо ка си беграф?

ЈУСУФ: Нећела сама да дојде!

ОФЧАР: Мамиш! И Отец нећеф да ти дојде?

ЈУСУФ: Ме остајф кољепче!

ОФЧАР: Умреф ељи си го умреф?

ЈУСУФ: Отишоф Сајбији на гости, млогу хубаф чујек биф.

ОФЧАР: И ти бес оца и бес матере береш цемајет?

ЈУСУФ: Сам се бере, такоф ни је адет.

ОФЧАР: Мамиш а очи не затвораш. Сам себе гроп копеш и цемајет береш да ти се чуди!

РЕЦЕП: Не љи го виђиш да је хулаф?

ЈУСУФ: Хулаф ељи не, право збори.

ОФЧАР: Иди ељи пишман ће бидеш!

ЈУСУФ: А ће бидеш и утре Овде ељи по душа да ти идеш?

ОФЧАР: Гљедај да не загинеш.

ЈУСУФ: Седи со здравје!

ОФЧАР: Несум плајна а ма ако, от чујека све се трпи.

*(Јусуф и Рецеп трнаха)*

РЕЦЕП: Шућур се откачи. Ка бидује хулаф чујек умного да хулави?!

*(перде)*



## Пети чин

*(Врне дош. Дењ је друк. Исто пасиште, исте љуђи, исте офце, исте кучића)*

ОФЧАР:

Немами го ага. Да не се напраф камен от радос? Шо ми требеше да му зборим за матере и за оца. Ћимбиље чујек ка трпи разбудујење? От хатар го чекам на исто место а он немаго. И ја хулаф сум, во туђо огљиало сакам да се гљедам. Имајећи свуге во туђо се гљедам, туђе крадем: Занајет је занајет. По хубаво ја да га викнем, па кој ќе чује ќе чује.

*(пује)*

*„Еј море, Јусуф аџија,  
Та шо га тури Џемиља”.*

Га тури! Млогу тешко је жена наша да туриш. Речи ги мрш и сама ќе иде. Ни

ќе уфне ни ќе збифне. Ама, да ги пољаш во душа; поцрно от терљик ќе виђиш, по врућо от катран ќе те попари.

ЈУСУФ:

Да не избегала сама, от ќејф?

ОФЧАР:

Жена наша има ќејф? Да га тепаје, да га караф, глас не пушта! Да га печет, свза не ги иљиза!

ЈУСУФ:

Хубаво, де! Га туриф! Го натераље да га тури!

ОФЧАР:

Заш не слушаф ка го тераље да не га земе? Два пута не љи се слуша душа свуга?

ЈУСУФ:

Га сакаф и га зеф!

ОФЧАР:

Да га сакаф не би га туриф! Сакање је кајнак; све тече и во сретљето не прецркнује.

ЈУСУФ:

Га сакаф ка ти вељим!

ОФЧАР:

Себе мамиф!

ЈУСУФ:

А се трпи желење материно?

ОФЧАР:

И Џемиља би била мати. Тебе ка шо ти идује на воденица. Гаљџа мати је хубава само ка је наша мати. И мати слуша сина кољку да је лоша.

ЈУСУФ:

Испуј га па ќе виђиш а је таке.

ОФЧАР:

Инсан га дотерује ка шо ујдисује, некој шо ќе премаљује не алдерисује!

ЈУСУФ:

Да не не му била пристала?



ОФЧАР:  
(пује)  
„Нељ беше, море Јусуф,  
тенка висока?  
Нељ беше, мор Јусуф,  
бела црвена?”

ЈУСУФ: Тенко и високо, бело и црвено не је за  
свакогo пристао.

ОФЧАР: Мами се апап, дадено ти је!

ЈУСУФ: Заш тољку га жаљиш Цемиља?

ОФЧАР: А ти је пристао дете?

ЈУСУФ: А чу шо те праша?

ОФЧАР: А ти је хубаво жена?

ЈУСУФ: Да не ти је свој нешто?

ОФЧАР: А ти је рада мати, а ти рекоф хајрљија  
отац?

ЈУСУФ: Ксај, апап, ксај за срце.

ОФЧАР: И ти ксаш а не денетисујеш!

ЈУСУФ: Демек свуа ти била.

ОФЧАР: Пујићи тебе от мене!

ЈУСУФ: Пристала била, нека биде по твује.

ОФЧАР: Ханема Горска!

ЈУСУФ: И натамо?

ОФЧАР: Му одврзаље учкур!

(пује)

„Разијо, мила сестрице,  
оседлај коња Дорија”.

ЈУСУФ: Пуј, пујга ду крај!

ОФЧАР: Свзе Цемиљине ми сушит грло!

ЈУСУФ: Жена да ти била тољку не би га жаљиф.

ОФЧАР: Жена муа Сајбија не га жаљи та ја!

ЈУСУФ: И а га стигнаф?

ОФЧАР: Га стигнаф да измери кољку му је  
пљитка пљуканица!

ЈУСУФ: Туђа пљуканица брчкољиш а свуа не  
вијиш.

ОФЧАР:  
(пује)  
„Подигни Цемко, дуак ка горе,  
још јен пут да се мије виђиме”.

ЈУСУФ: Такве ти се ханеме горске; још ударала  
душа муа другому отишла!

ОФЧАР: Да не ти се премужуала мати шо знјеш  
коликаф је мерак довичин!?

ЈУСУФ: Се љутиш?

ОФЧАР: Се смијем!

ЈУСУФ: А она Јусуфа а го сакала?

ОФЧАР: Отец и мати га натераље да го сака.

ЈУСУФ: Она а го сакала?

ОФЧАР: Немала по умна работа.



ЈУСУФ: Жена шо сака трпи.  
 ОФЧАР: Ги се изурвале зидој вадајећи ге со свзе. Пенцери наке гробишта ги гледаље, грочче ем пресно ем сега копано га чекало и ги се смијало. Бајрак црн комари млајнестечке ги носиф а верем сватој ги водиф.  
 ЈУСУФ: Лоше соној виђујеш. Верем на свадба не идује!  
 ОФЧАР: Шо колајно је туђа свадба да изиграш!  
 ЈУСУФ: Се омужила за другого!  
 ОФЧАР: Да не остане грочче без ценазе!  
 ЈУСУФ: Кошница бес трешње не седи.  
 ОФЧАР: Шуђур жена мушко ти родила!  
 ЈУСУФ: Натамо како је?  
 ОФЧАР: Утре, аго, утре!  
 ЈУСУФ: Утре не доиђам.  
 ОФЧАР: Ђе дојдеш. Таке ти је пишано!  
 ЈУСУФ: Пишано се бриши, каљаво се мије!  
 ОФЧАР: И хулаве љуђи мрет!  
 ЈУСУФ: Вељиш и ја сум хуљаф?!  
 ОФЧАР: Ага љуђи го прајт љуђи го тураје!  
 ЈУСУФ: Пуј још мало.  
 ОФЧАР: Утре, аго! Денеска свзе Цемиљине бољит. Утре за Јусуфа ќе желаме.  
 ЈУСУФ: Утре ќе имам гости.  
 ОФЧАР: Цемајет нема друга работа.

ЈУСУФ: А ќе бидеш овде?  
 ОФЧАР: Утре се пује желење Јусуфово. Овде ељи Тамо он је на рет. И друге чекаје на рет.  
 ЈУСУФ: Кога ќе пујеш пујење?  
 ОФЧАР: Ка ќе се мења Дуња!  
 ЈУСУФ: Сега ти Сајбији ћитап му крадеш.  
 ОФЧАР: Ђунаји твује мијем!  
 ЈУСУФ: Заш ме слушаш?  
 ОФЧАР: Тебе таке ти се виђи. Ђораф чујек мисљи сви се ћораве ка него.  
 ЈУСУФ: Па ќе пујеш пујење!  
 ОФЧАР: Вуцим и рујење гим се кажује ка пујење!  
 ЈУСУФ: Овде немаје вуци.  
 ОФЧАР: Јено чвера ти беше овде!  
 ЈУСУФ: Рецеп је хубаво дете.  
 ОФЧАР: Твује нека биде!  
 ЈУСУФ: И оно има дертој свује.  
 ОФЧАР: Не му се ка мује и твује.  
 ЈУСУФ: Тебе млогу лошо ти је?  
 ОФЧАР: Да те квнем не бидује, заквнат си ка си роден. Две кљетве, јопе вељим, млогу ќе ти бидет!  
 ЈУСУФ: Сви се заквнате со по јена кљетва.  
 ОФЧАР: Иди аго, себе беља дотерујеш.



- ЈУСУФ: Да сум слушаф кљетве не би сум биф овде.
- ОФЧАР: От даљемо има по даљемо, от бегање има по бегање, от беља има по беља!
- ЈУСУФ: Шућур шо нема от мрешка по мрешка.
- ОФЧАР: И тија има. А сакаш да умреш ељи да те умрет?
- ЈУСУФ: Не љи је све јено?
- ОФЧАР: Со нош ељи со алтипатлак?
- ЈУСУФ: Ка мреш-мреш.
- ОФЧАР: Да ти го трнет от ке гуша ељи от ке шија?
- ЈУСУФ: Мрешка је и јено и друго.
- ОФЧАР: А ће има вакат да те закопет?
- ЈУСУФ: Овде немаје снегој.
- ОФЧАР: Иди аго. Лафој лоше ми доиђаје на гости.
- ЈУСУФ: Гљедај лафојви да не те измешат. И утре тражи некој да го чека.
- ОФЧАР: Утре, аго! Не ми вељи да седим со здравје. Здравје ми је земено ка сум биф млат!

(перде)

## Шести чин

*(Гробништа шиштејечке. Јусуф га стигнаф Џемиља-млајнеста)*

- ЈУСУФ: Подигни Џемиљо, дуак ка горе, још јен пут да се вићиме!
- ЏЕМИЉА: Бегај от тује. Чујек, от тебе имам аваље!
- ЈУСУФ: Зар от мене аваље? Муш и жена сме биље, во јена постела сме спаље!
- ЏЕМИЉА: Да само јене аваље, би се трпило. От све села, от све жене се собраље во мене да зимујет, постела да гим бидем.
- ЈУСУФ: Ке ти је душа, Џемиљо! Слезе от коња!
- ЏЕМИЉА: Ако ми тражит душа ће га најдет во комар дејкин међу две плајне пободена. Ако ми тражит лице ће га најдет во Месец успијено. Очи ми сево пуас материн, две јабучића за чедо чуване. Свзе ми се во шадрван закључене а руке со прпљаћ врзане, ноге со коприве нашарене!



ЈУСУФ: Слезе от коња да бегаме зајено. Ће ти онесем ти ке шо ће речеш!

ЦЕМИЉА: Ме онесле на гости, благе гости ми напрајле!

ЈУСУФ: Мати муа оја ни го напрајла. Не ја, Цемиљо! Не ја!

ЦЕМИЉА: На мене останаф терљик црн и ситарка бела, место мене свекрви рука да земет.

ЈУСУФ: Заш си остајла да те премужит?

ЦЕМИЉА: Сум чекала Јусуф да дојде да ме земе от гости. Ако село зборило, ако љуђи ми се наситуаље. На чардак ноћ ми проиђаф, сум го чекала смијење да му виђим, саба со роса ме мила хрочење да не му чујем!

ЈУСУФ: Сум дошоф, Цемиљо! Тује сум!

ЦЕМИЉА: А он не дошоф. Чедо во мене ми се исушило. Ни јадење ни пијење во мене не влезло. Мати верем ми фатила, отец бес лафој ми останаф, браћа пустиња фатиље нигде кбље не гим се знје.

ЈУСУФ: Слезе от коња, агиница да бидеш!

ЦЕМИЉА: Кој си ти, заш ми застанујеш ценазе?

ЈУСУФ: Јусуф сум! јусуф твој!

ЦЕМИЉА: Јусуф ми умреф от кућа ка му сум иллезла!

ЈУСУФ: Неси ценазе, другому те носит, другому жена да бидеш. Окулу тебе се сватој твује! Зар ће забојраш сакање наше?!

ЦЕМИЉА: Не ми опирај инсан! Ценазе не фела да се опре. Ни ценазе рахат не ме оставаје, коске наситене да ми починет.

ЈУСУФ: Најди душа и слезе от коња. Ће идеме никој ке шо не не знје. Ја ће ти пујем а ти ће ми се смијеш!

ЦЕМИЉА: Вељит; муш со прва жена на Таја Дуња се нахођа. Белки и ја ће се најдем со Јусуфа?

ЈУСУФ: Ке ће ти душа, Цемиљо?

ЦЕМИЉА: Ако ми тражит душа ће га најдеш међу...

*(тупани за тупаље, сватој за играље. Јусуф останаф сам на Шиштојечке гробишта)*

ЈУСУФ:  
(онка коласу има глас) Душо, илзеи сама! Горо, мајчице муа, текра во тебе не идем!  
Ми отиде Цемиља другому! Отиде другому Снце да биде!  
Гледај мајко, кућа празна!  
Пуј мајчице, кољпчету исушеному!  
Биди рада, мати Јусуфова!  
Бидите раде, плајне намуртене!  
Бидите раде, воде студене!  
Бидите раде, ливаде испосњете!  
Пујте дејке, со зор дадене!  
Пујте бећари, со зор засакане!  
Пујте бильбиљи, и ако не ви сепује!



Пујте сви!  
Гледајте мужа бес страм ка жела!  
Горо, мила, пуј и ти! Текра во тебе не  
идем,  
Горанка текра не зимам?!

(перде)

## Седми чин

(Исто пасиште. Грије Снце)

ОФЧАР:  
(пује)

„Замале Јусуф, премаље  
на Шиштејечке гробишта”.

Муш премаљеф, го истекнало.  
Текнатице наше ни море ге дави, ни  
земња ге покрива. Тешко је да слушаш  
матере, још по тешко да не га слушаш.  
И ваке и таке инсан збори во пујење те  
става. Ка се расфестиф, полаф небо во  
очи и избегаф. Нога текра во Гора не му  
стрпнала. Ама јопе...

ЈУСУФ:

Се сушиф! Мрша ходила, се смијала,  
друга жена нашла ама душа, душа  
останала на Шиштејечке гробишта!  
Јено збориш ка си со мене, друго  
желаш ка си сам.

ОФЧАР:

И Јусуф је чујек. Денеска је дењ његоф.

ЈУСУФ:

Кој си ти чујечлак да мериш?



ОФЧАР: И мужи се љуђи.  
 ЈУСУФ: Гљедај го сега?! Чвера ке пљукаф денеска љиже.  
 ОФЧАР: Какоф је такоф је, мој је! Нашенец је!  
 ЈУСУФ: И твуа уста хубаве лафој знје да збори.  
 ОФЧАР: Потешко за Јусуфа.  
 ЈУСУФ: Заш Цемиља не премаљела?  
 ОФЧАР: Да не омиље.  
 ЈУСУФ: Заљ и она умрела?  
 ОФЧАР: Ка га туриље.  
 ЈУСУФ: А умрела ељи не?  
 ОФЧАР: Мрешка не доиђа ка га викаш.  
 ЈУСУФ: А је жива сега? А има деца?  
 ОФЧАР: Колку сљива исушена шо рађа.  
 ЈУСУФ: А Јусуф? Он а је жиф?  
 ОФЧАР: Вељит; млајнеста мати шо му га нашла нашарена га остајф. Нис хоцак избегаф.  
 ЈУСУФ: Мамит!  
 ОФЧАР: И ти мамиш!  
 ЈУСУФ: Заш не гљедаш работа свуа?  
 ОФЧАР: Да не ти биф Јусуф некуа својштина?  
 ЈУСУФ: Цемиља ми била свуа!  
 ОФЧАР: Виђим ја нешто смрди. Ти напак си се поткуваф.

ЈУСУФ: А си пољаф некога очи свује ељи све туђе чепркаш?  
 ОФЧАР: А ге пароса аге?  
 ЈУСУФ: Они мене паросаље.  
 ОФЧАР: Шућур дете ти је со наредо Сајбијина а жена ти останала жива. Аге шо немаје на шого да се чудит, немој да броташ. Они другого ће најдет мане да му гљедаје.  
 ЈУСУФ: Баш таке ка шо вељиш: цемајет се бере ка нема по хубава работа!  
 ОФЧАР: И овде гаљмба рахатлак ти се исабиф?  
 ЈУСУФ: Ке да идеш, ке да бегаш лафој по тебе трчаје! От Гора не се бега! Мене денеска и утре денеска ми се стигнаха!  
 ОФЧАР: Ка ће се стигнет денеска и утре чујек не ге упазује.  
 ЈУСУФ: Утре не доиђам!  
 ОФЧАР: Виђим, ће бегаш. Ду кеде? Ду кога?  
 ЈУСУФ: Трупот још неје на место.  
 ОФЧАР: Неје таке ти сум мамиф.  
 ЈУСУФ: Сега мамиш!  
 ОФЧАР: Ако бегаш, земи жена со себе и она је мати. Земи дете со себе и оно муш ће биде. Земи га да имаш свзе кој да ти носи!  
 ЈУСУФ: Њим Овде гим се трчаје денеска и утре. И да сакам, а сакам, да га земем не ми идет.



ОФЧАР: Па ће те најдет. Кољку да бегаш нишан  
ће остајш.  
ЈУСУФ: Седи со здравје, здравје да ми имаш!  
ОФЧАР: Жена и дете земи со себе!  
ЈУСУФ: Сељам ми чини матери, сељам ми  
чини Џемиљи, сељам ми чини Гори!

*(Јусуф отишоф трчајећи. Офчар останаф сам да испије још јен  
тутун па да се врати во Гора)*

ОФЧАР:  
(шепот)

Никој текра не го видеф Јусуфа. Ељи?  
По хубаво нека остане ваке; Јен гуар  
книге исхарциље песна да му  
напишат! Јене море лафој фрљиље да  
зборит за него! Мати Јусуфова све  
паре, све дукати га исхарцила да го  
најде Јусуфа! Ама, такоф чујек тешко  
се нахођа. Денеска и утре ка ће се  
чукнет ноћ и дењ се смијет. Ноћ и дењ  
ка се чифтојсујет ће се роди син богуан  
во земња да влезе! Бегаф, фукара; две  
Дуње прошоф, мемљаћет мењаф а во  
пујење останаф. Таке му било пишано!  
(паљи још јен тутун) Никој текра не го  
видеф а он све тује биф. Такве ти сме  
мије; ка не виђиме виђиме, ка виђиме  
не виђиме! Сете со здравје плајне ја  
отиде во Гора пристала!

(перде)

## ОСМИ ЧИН

*(Јусуф, Џемиља, Мати Јусуфова, Разија, Мужа и Жене, Деца и  
Дејчиња. Тупаје тупани, свирит свирље, коло се врти)*

ОФЧАР: И овде те најде.  
ЈУСУФ: И от овде ће бегам!  
ОФЧАР: Е, тија чудо нема да го виђиме. Оја коло  
се врти бес нијет, кољку да се врти.  
ЈУСУФ: Свакује коло се кине!  
ОФЧАР: Тамо што се кинало Овде је јако.  
Отпишај ум от бегање!  
ЈУСУФ: Не се трпи вољку инсан на рамења!  
ОФЧАР: Тамо си го браф цемајет Овде ти  
досађа?!  
ЈУСУФ: И овде се бере за сејр! Пољај гим  
љицина, не љи гим виђиш очи!? Сви  
пљукаје на мука муа, сви мене се  
наситујет!  
ОФЧАР: Овде ка се жела не се пује!



ЈУСУФ: Хубаво сви си ге собраф, још трупот да је овде!?

ЦЕМИЈА: Овде сум! Виђи ме во вакат да не ти пукне срце још јен пут.

ЈУСУФ: Ти трај! Мужи ка прајт мухабет жене трајет!

МАТИ ЈУСУФОВА: Таке је, синко! Ћутек је за жена. Тепај и гајље немај!

ОФЧАР: Гаљиба си заборајла, и ти си жена-душа мужова си кинала!

ЦЕМИЈА: И она ка мене; жена била труп се напрајла!

МАТИ ЈУСУФОВА: Ти си труп! От тебе син ми избегаф!

ЈУСУФ: Не ми задевај матере, да не бидеш пишман!

ОФЧАР: Овде руке не тепаје, ноге не слушаје. Овде лафој немаје место свује, се зборит да цорнет још јен дењ ду ђункијамет.

ЈУСУФ: А има Овде ноћ? Кеде је Овде рахатлак?

ОФЧАР: Хубавштина Тамошња, ноћ овдешњи. Кољку си сијаф тољку ће жњеш!

ЦЕМИЈА: Кољку шо имам ја рахатлак тољку ће имаш ти!

МАТИ ЈУСУФОВА: Да не ти било лошо, падијо фукаречка!? Матере од сина си одвојила. Туку, и ја хулава, шо знјеш ти шо је рожда!

ЦЕМИЈА: Ја не знјем шо је рожда? Дете мује сухо во мене седи. Свзе мује го исушилије, уфканице мује јадење му биље. Зенгилак твој го исушиф. Љуђи! Пољајте ги очи љуђи! Очи ги се от паре сздисане со дукати пресипане!

ЈУСУФ: Кеде сум ја? Вије сте се караље а ја сум бегаф!

ЦЕМИЈА: Мамиш, мужу! Лаф не сум зборнала, уста закуана ми била!

ЈУСУФ: Зашто Тамо не си зборила, белќи не би те турила?

МАТИ ЈУСУФОВА: Па језик да ги го извадим. За тија љи ти сум порасла, кучка фукаречка со мене да се кара?

ОФЧАР: Свекрва и снаха се караје от ка се сздисане и дур не запрет.

ЈУСУФ: Бош твује не се караље!?

ОФЧАР: Да сум ге слушаф ка тупан би сум дошоф.

МАТИ ЈУСУФОВА: Да не ми била пишана на хисе оваја, све по хубаво би било! Оја ми га донесе не прашано!

ЈУСУФ: Ти сум прашаф. Ти си била да га вађаш.

МАТИ ЈУСУФОВА: Сега ће речеш и свадба ја ти сум прајла. Сви сте играље; отец ти играф, ти си играф, сестра ти играла. Ја сум седила и сум желала.



**ЈУСУФ:** Отец кољепче ме остајф. Ти чифт тупани си фатила село да пукне а сега инћар ге чиниш.  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Тебе ћејфој сум дотеруала, и јопе мати лоша је.  
**ЦЕМИЉА:** Јена година не ми си истрпила!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Кућа ка буњиште ми смрдила, ке шо си газнала си глотњила!  
**ЈУСУФ:** Душа цвећојна ударала. Још душа нејзина во мене седи.  
**ОФЧАР:** А си станаф, апап? Отвори очи, ноћ је млогу даљеко!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Офчариште хулаф, ти вакво дете ми го напрај!  
**ЦЕМИЉА:** Ти нане, ти ваквого си го напрајла! Ке ће ти душа?  
**РАЗИЈА:** Сте га нашље матере стара па удрите сви! Тамо била Мамидуња. Слушајте тупани ка тупаје, свирље ка свирит. Чије се вакве тупани чудне, кому тупаје во нијено време?  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Нејзине се, падијине се! Још постеља Јусуфова не ги истинала во друга леганала!  
**ЦЕМИЉА:** Да те квнем, кљетве не ти се фаћаје, да желам очи вода немаје.  
**ЈУСУФ:** Хубаво вељи мати, ка ми си сакала заш за другогот си се премужила?  
**ЦЕМИЉА:** Да имаш душа свирље би ти кажаље.

**ОФЧАР:** Жена наша; љис во море, влакно во шума, капка во огињ.  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Да не ти је сестра тољку шо га жаљиш?  
**ОФЧАР:** Да ми је сестра не би сум га премужиф. Имам тољку очи да вићим кољикаф је мерак довичин!  
**ЈУСУФ:** Немаш очи да вићиш кољикава је желајца мушка!  
**ОФЧАР:** Муш носи алтипатлак!  
**ЈУСУФ:** Зар матере да утепам?  
**ОФЧАР:** Лко је да пукнеш и да утепаш. Тешко је да пукнеш и никого да не уплашиш!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** От уста хулава лафој још по хулаве!  
**ЦЕМИЉА:** Да ми си утепаф ако, ваке...  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Пољај ти ња. Место ја да желам она дросуљ пушта!  
**ОФЧАР:** Зар биљбиљ да се страми ка пује?  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ти трај. Све паре ти сум ге издавала да го најдеш и да го донесеш дома а ти још по даљеко си го онесоф!  
**ЦЕМИЉА:** Мерак за паре не се купује!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Језик длк на тија дерече те дотераф!  
**ЈУСУФ:** Таке је мати, сега вићим!  
**ЦЕМИЉА:** Муштина твуа сви га видеље, бегање ти га викаје! Овде ће зборим тамо шо сум трајела! Отекра бољке не ми се постиљаје ама...



**ЈУСУФ:** Још да речеш не сме се сакаље и све на место ће дојде!  
**ЦЕМИЉА:** Сме се сакаље, Јусуф. Дур сум била во рода, друк дур ме рањиф, хубава ви сум била!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ти си имала да јадеш во рода?! Љеп ржан и урда парљива нејблага вечера ви биље. Бакрдан ка сте имаље целему сељету сте кажуаље!  
**ЦЕМИЉА:** И урда и камен се благе ка је срце паћно!  
**ОФЧАР:** Ваква јапија не се прај от урда и от бакрдан!  
**ЈУСУФ:** Не се кпи во тућ хаманпек!  
**ОФЧАР:** Заш викаш?  
**ЈУСУФ:** Се смијем.  
**ЦЕМИЉА:** Жела!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Се радује!  
**НЕКОЈ ОТ ИНСАН:**  
 (пује) *„Нељ беше тенка висока  
 нељ беше горска ханема“.*  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** И јабуко је светно а во нтра гњило!  
**ЦЕМИЉА:** Да си рекла си ге огњила лафој место би ти фатиље. Месеџ ми је шаит, он ме тераф да трајем. Он от ка ће иде на спијење ја сум желала.  
**ЈУСУФ:** Заш да желаш?

**ЦЕМИЉА:** Заш ме тераш тупаниви да ге застанем? Нека играје љуђи, они несе ка нас, раде се, распуане, бес мука се.  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Кој те брани, иди и играј! Иди фати се за мужи! Иди, ороспијо!  
**ЦЕМИЉА:** Ка ми се играло постела со свзе сум стрцала, јабуко исушено сакало да ми рече:Желај млајнесто, ка мене се напрај! Мене па црфци ће ме изедет, тебе никој нема ни да те поља!  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** И црфци знјет шо је хубаво!  
**ЦЕМИЉА:** Збори шо сакаш, викај сви да те чујет. Бељки некој не те знф каква си?  
**ЈУСУФ:** Мати ми је, Цемиљо!  
**ЦЕМИЉА:** И ја сум сакала да бидем!  
**ОФЧАР:** А бе дејче, шо ти прошло преко глава?  
**ЈУСУФ:** Прашај мене шо ми прошло преко глава.  
**ОФЧАР:** Млогу тешко је ага да бидеш, млогу тешко!?  
**НЕКОЈ ОТ ТУПАНИ:** Тупаниви се за вас фатене, шо чекате?  
**ЈУСУФ:** За мене несе!  
**ОФЧАР:** Ка сум сакаф да играм фукарлак прет тупан ми застанаф.  
**МАТИ ЈУСУФОВА:** Два чифта му сум фатила ама за кого, за оваја овде.  
**ЦЕМИЉА:** Мене ми тупаље Тамо. Сум била млада, сум имала гљеданика хубавого, сум се радуала мужу похубавому. Сум љетала



рада от плајна на плајна, от кајнак на кајнак. Младос пусти.

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Талкалка, само да талка гљедала!

**ОФЧАР:** Радујење дејчечко нема мера!

**ЈУСУФ:** Ка би сум биф још јен пут бећар. Шо хубаво беше.

**ЦЕМИЉА:** Цеф дењ ти сум чекала да ти чујем глас, душа на гранка ми била обесена дур не дојдеш. Нема ливада от ке не ти сум окинала цвеће, нема пиље шо не сум го прашала кеде си. Ми си кажуаф прикашке; девет ће имаме све ће бидет пристаље на мене. Заљ јен пут ми си тераф да љетаме по високо от плајне, пујићи от орљи. Сме љетаје и сме се смијаље. Заљ јен пут прет врата ми си спаф. Сум се плашила да не настинеш. Ти ми си велџиф: Не спијем, Цемко, слушам срце твује ка се радује, цељивам земња нога ке ти газнала.

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Ореспија! Ти сум рекла да је ореспија! Дете, отвори очи и Овде ореспије све зимаје а ништо не даваје!

**РАЗИЈА:** Остај ге мати. Они останаље на Шиштојечке гробишта покријене со дуак црн.

**ЈУСУФ:** Хубаво ме сети. Заш не ме поља на Шиштејчке гробишта?

**ЦЕМИЉА:** Кеде? Кога?

**ОФЧАР:** Рухо на старка грубо је, Снце во зима очи затвора!

**ЈУСУФ:** Ња сум прашаф!

**ЦЕМИЉА:** Шо си тражиф на Шиштојечке гробишта?

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Она тебе никога не те сакала!

**ЈУСУФ:** Сум биф и сум...

**ОФЧАР:** Премаљеф! Рипни јен пут мушки!

**ЈУСУФ:** Тебе сум тражиф, тебе Цемильо!

**ЦЕМИЉА:** Ја тамо не сум била. Никога от кућа твуа не сум се помештила!

**ЈУСУФ:** Си била! Си била попристала от Пристафштина, по хубава от хубавштина. Си била самовила на коња белого! Си била за другого уготвена!

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Дете, помешти се от место! Заљ по ња ти да трчиш?

**ЈУСУФ:** Кажи ми зашто? Зашто, Цемко?

**ЦЕМИЉА:** По туђа млајнеста си трчаф. Ја сум седила во одаја бела ка кукајца црна.

**МАТИ ЈУСУФОВА:** Мама другого. Једва си дочекала за другого да идеш. Јусуф неје дутољку хулаф!

**ЈУСУФ:** Заш не слезе от коња?

**ЦЕМИЉА:** Не сум била на коња?

**ОФЧАР:** Мртоф чујек а слџиза от тенешер!?

**ЈУСУФ:** Си имала аваље от мене.

**ЦЕМИЉА:** Млајнеста туђа, Јусуф! Ја тамо не сум била!



НЕКОЈ ОТИНСАН: Тупани ни ражелахте, сватој ни поплашихте!

ЦЕМИЉА: Ручице ми останаха кнојсане, већице ми останаха чатмојсане! За тебе, Јусуф, сум ге шарила! Заш не ме остај ноге да ти целвивам, пот слубице да ти спијем. Старка ме истерала, жена жена турила!

ЈУСУФ: Не сум знф да ће те истера!

ЦЕМИЉА: Ако, Јусуф. Халаф нека ти је за све, халаф свзе мује. Фукаралак има место свује! По сенка си трчаф на гробишта туђе, сватој огњица фатиље от ценазе младо. Ка си премаљеф сви те жаљиље! Ако ЈУСУФ! Халаф нека ти је младос муа!

ОФЧАР:  
(останаф сам)

Цемиља љетнала да биде ластојца. Мати Јусуфова се напрајла кукајца. Јусуф кинаф коло што не се кине да избега от ке не се бега.

(вије тутун и збори сам себе)

Кој кому украф душа, кој је кому борчљија? Останала само песна да кажује дур имаје љуђи.

(пује)

„Еј море, Јусуф ација,  
та што га тури Цемиља”.

Аутор оваја драма хакљија је шо га песна Јусуф и Цемиља напишаф да је оја „Горанска химна”.

Голема приставитина, и големо сакање се напрај гољем жалост во Гора. Голема жалост оја што се учинило да не се земет Јусуф и Цемиља: ка ке Шекепира Ромео и Јулија ево и нас, не не заминало круе историја, и наш Горански инсан.

Фала писцу за Јусуфа и Цамиља што не забојраф да уметнички, круе драма, на ново ни огрије и таке нас Горанцим ни каже на наша инсанска стара душа; на наша самоћа, на наша туга...

Шо је, сај, Јусуф и Цемиља? Мисљим да је оја кажујење за Коритник и Шарплајнина: наше горанско гљеданье, природа куа га носиме во очи, во ершиња па ћимбиље ке да сме, да сме оја кажујење је само за нас, за нас наше срце што га носиме по цела дуња на рамења, во свује жиље, во коске, круе наш гурбет, тешке ка наше пишанице...

Сакам да оја шо напишаф Исљами, вићи снце, да међу љистој во оваја книга, остане напишано на Горански језик. Сакам да се оваја драма, пује даљек, преко мориња преко тољку во дуња горе.

Издавач

Решат В. Сулејмани

У Ваљеву, септембар '95.

М



Садржај:

Белешка аутора .....	7
I ЧИН .....	11
II ЧИН .....	17
III ЧИН .....	27
IV ЧИН .....	35
V ЧИН .....	43
VI ЧИН .....	51
VII ЧИН .....	55
VIII ЧИН .....	59
Реч издавача .....	69

Хамид Исљами: ЈУСУФ И ЦЕМИЉА, драма  
1995. — Прво издање

издавач

Решат В. Сулејмани

рецензент

Славен Радовановић

уредник

Славен Радовановић

лектор

Решат В. Сулејмани

цртеж на корицама

Ценис Р. Сулејмани

технички уредник

Аца Видић

штампа

„ГОРАГРАФ”, Тошин бунар 153. Београд

тираж: 500 примерака



компјутерска припрема:

„Интелекта”, Ваљево

СР — Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд

886.1/2—2

ИСЉАМИ, Хамид С.

Јусуф и Цемиља : драма / Хамид Исљами. — [1. изд.]. — Ваљево :  
Р. Сулејмани, 1995 (Београд : Гораграф). — 71 стр. ; 21 cm

Тираж 500.

ИД = 41604364





## *Хамиџ Ислами*

Роден 01. 05 1959. година во Рапча,  
општина Гора. Сега живи и ради во  
Рапча, директор је во школа.

Извадиф три книги со песне:

- „Почиваљиште”, 1990.
- „Меѓу нас и во нас”, 1993.
- „Огледало от камен”, 1995.

Оја му је прва драма. Пишује и ство-  
рује на горански језик.

Skenirano od strane:  
[arhivkrusevo.blogspot.com](http://arhivkrusevo.blogspot.com)